



Kielce, dnia 25 czerwca 2025 r.

Znak:SO.I.431.7.2025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**Pan Robert Jaworski
Burmistrz Miasta i Gminy Chęciny**

Kontrolę w UMiG Chęciny przeprowadzili w dniu 29 maja 2025 r. pracownicy Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

- Agnieszka Skrzyniarz – inspektor wojewódzki - kierownik zespołu kontrolerów
- Edyta Piotrowska-Cholewa – Kierownik Oddziału ds. Nadzoru i Obywatelstwa Polskiego – członek zespołu kontrolerów

na podstawie pisemnych upoważnień do kontroli nr-y: 397/2025 i 398/2025 wydanych z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Dyrektora Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ŚUW

Zakres kontroli i okres objęty kontrolą:

- I. - sposób sporządzania aktów stanu cywilnego: urodzeń, małżeństw, zgonów w trybie zwykłym;
 - sposób gromadzenia akt zbiorowych dla aktów sporządzonych w trybie zwykłym (*akta zbiorowe: dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów stanu cywilnego i zamieszczania w nich późniejszych wpisów*).
- II. - sposób sporządzania aktów stanu cywilnego: urodzeń, małżeństw, zgonów w trybie szczególnym (transkrypcja, odtworzenie, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego);
 - sposób gromadzenia akt zbiorowych dla aktów sporządzonych w trybie szczególnym (*akta zbiorowe: dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów stanu cywilnego i zamieszczania w nich późniejszych wpisów*);

- prawidłowość zamieszczania wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów państw zagranicznych lub rozstrzygnięć innych organów państw zagranicznych.

III. - sposób przechowywania dokumentów tj. ksiąg papierowych stanu cywilnego, akt zbiorowych, blankietów odpisów i zaświadczeń (bezpieczeństwo ich przechowywania);

- sposób wykorzystania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.

Zgodnie z § 18 Zarządzenia Nr 132/2019 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 8 listopada 2019 r. w sprawę szczegółowych warunków i trybu przeprowadzania kontroli zewnętrznej przez pracowników Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach obowiązuje następująca skala ocen kontrolowanej działalności:

- 1) ocena pozytywna – gdy w zakresie objętym kontrolą nie stwierdzono jakichkolwiek nieprawidłowości lub uchybień, albo gdy stwierdzone uchybienia miały wyłącznie charakter formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań,
- 2) ocena pozytywna z uchybieniami – gdy stwierdzone w toku kontroli uchybienia występowały w sposób powtarzający się, lecz miały one charakter wyłącznie formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań,
- 3) ocena pozytywna z nieprawidłowościami – gdy stwierdzone nieprawidłowości nie przekraczały założonego dla kontroli progu istotności (ze względu na charakter, wartość lub kontekst), albo progu istotności ustalonego na podstawie cech ilościowych i jakościowych, założonego dla kontroli wykonania zadań,
- 4) ocena negatywna – gdy stwierdzone nieprawidłowości przekraczają założony dla kontroli próg istotności (ze względu na charakter, wartość lub kontekst), albo próg istotności ustalony na podstawie cech ilościowych i jakościowych, założony dla kontroli wykonania zadań.

Kontrolą objęto:

I. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym

II. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

III. przechowywanie dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń

Wykonanie zadań w Urzędzie Stanu Cywilnego w Chęcinach oceniam:

Ad. I - pozytywnie z uchybieniami

Ad. II – pozytywnie z nieprawidłowościami

Ad. III – pozytywnie

Kontrola miała na celu ocenę czy sporządzanie aktów stanu cywilnego w trybie zwykłym oraz w trybie szczególnym oraz zamieszczanie wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów państw zagranicznych lub rozstrzygnięć innych organów państw zagranicznych odbywają się zgodnie z przepisami prawa, tj.: ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2025 poz. 594 zwaną dalej Pasc), ustawą z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 1359 ze zm. zwaną dalej Krio), ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572), ustawą z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) oraz aktami wykonawczymi, w tym szczególnie Rozporządzeniem MSW z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (t.j. Dz. U. 2015 poz. 225 ze zm.), Rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2023 poz. 1023), Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 grudnia 2023 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia Dz.U. 2023 poz. 2733), Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz.U. poz. 2734); ustawą z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. 2023r. poz. 773) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2024 (Dz.U. 2023 poz. 2747); Rozporządzeniem Rady (WE) Nr 2201/2003 z dn. 27 listopada 2003 dotyczącym jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. U. UE.L. 2003.338.1 ze zm.), Rozporządzeniem Rady (UE) nr 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz.U. UE. L. 178/1), konwencjami wielostronnymi i bilateralnymi, w tym Rozporządzeniami WE w sprawach z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Ocenia podlegał także sposób wykorzystania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń oraz sposób przechowywania dokumentów tj. ksiąg papierowych stanu cywilnego, akt zbiorowych, blankietów odpisów i zaświadczeń (bezpieczeństwo ich przechowywania, w tym zachowanie zasad bezpieczeństwa przechowywania dokumentów określonych w ustawie z dn. 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1669 ze zm.).

Wyjaśnić również należy, iż dobór próby poddanej kontroli oparto na osądzie kontrolerów wynikającym z ich doświadczenia zawodowego oraz wiedzy na temat kontrolowanej jednostki, przy czym dla przedmiotu kontroli określonego:

- w pkt 1 przyjęto nie mniej niż 25 przypadków sporządzenia aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym;

- w pkt 2 przyjęto nie mniej niż 20% przypadków sporządzenia aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym oraz przypadków zamieszczenia (lub odmowy zamieszczenia) wzmianek lub przypisków na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego;

- w pkt 3 przyjęto sposób wykorzystania nie mniej niż 100 blankietów przekazanych urzędowi stanu cywilnemu.

Jako miernik dla przedmiotu kontroli określonego:

- w pkt 1 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (sporządzania asc z naruszeniem przepisów prawa lub nieprawidłowego gromadzenia akt zbiorowych) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych aktów stanu cywilnego (ponad 50% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną);

- w pkt 2 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (sporządzania asc z naruszeniem przepisów prawa, nieprawidłowego gromadzenia akt zbiorowych, uznania lub odmowy uznania orzeczenia/rozstrzygnięcia sądu zagranicznego lub innego organu zagranicznego z naruszeniem przepisów prawa) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych zdarzeń (ponad 50% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną);

- w pkt 3 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (blankietów, które nie mają statusu blankietu „czystego”, wykorzystanego do wydania dokumentów lub zniszczonego) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych blankietów (ponad 5% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną)

W Urzędzie Stanu Cywilnego w Chęcinach zatrudniona jest na stanowisku Kierownika USC Pani Joanna Mochocka-Rapta oraz na stanowisku Zastępcy Kierownika USC Pan Michał Salamaga, którzy udzielali kontrolującym niezbędnych wyjaśnień. W okresie podlegającym kontroli (tj. 2024 rok), na stanowisku Kierownika USC Chęciny zatrudniona była natomiast Pani Teodozja Nowak, która pracowała w USC Chęciny do lutego 2025 roku.

W wyniku przeprowadzonej kontroli dokonano następujących ustaleń:

I. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym

W kontrolowanym okresie w USC Chęciny sporządzono w trybie zwykłym:

- 0 aktów urodzenia,
- 93 akty małżeństwa
- 633 aktów zgonu

Kontroli poddano 30 aktów małżeństwa i 27 aktów zgonu (łącznie 57 aktów sporządzonych w trybie zwykłym).

Akty małżeństwa poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia/forma zawarcia małżeństwa
1.	2604033/00/AM/2024/039668	małżeństwo przed kierownikiem usc
2.	2604033/00/AM/2024/430586	małżeństwo przed kierownikiem usc

3.	2604033/00/AM/2024/387127	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
4.	2604033/00/AM/2024/167743	małżeństwo przed kierownikiem usc
5.	2604033/00/AM/2024/464294	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
6.	2604033/00/AM/2024/965738	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
7.	2604033/00/AM/2024/934428	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
8.	2604033/00/AM/2024/381869	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
9.	2604033/00/AM/2024/904654	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
10.	2604033/00/AM/2024/351170	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
11.	2604033/00/AM/2024/718890	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
12.	2604033/00/AM/2024/383362	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
13.	2604033/00/AM/2024/163175	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
14.	2604033/00/AM/2024/539563	małżeństwo przed kierownikiem usc
15.	2604033/00/AM/2024/841496	małżeństwo przed kierownikiem usc
16.	2604033/00/AM/2024/536492	małżeństwo przed kierownikiem usc
17.	2604033/00/AM/2024/817379	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
18.	2604033/00/AM/2024/183753	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
19.	2604033/00/AM/2024/557452	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
20.	2604033/00/AM/2024/742902	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
21.	2604033/00/AM/2024/629245	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
22.	2604033/00/AM/2024/263737	małżeństwo przed kierownikiem usc
23.	2604033/00/AM/2024/734045	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
24.	2604033/00/AM/2024/402812	małżeństwo przed kierownikiem usc
25.	2604033/00/AM/2024/097634	małżeństwo przed kierownikiem usc
26.	2604033/00/AM/2024/929134	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
27.	2604033/00/AM/2024/894153	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”

28.	2604033/00/AM/2024/047626	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
29.	2604033/00/AM/2024/394425	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
30.	2604033/00/AM/2024/188520	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”

Małżeństwa zawarte przed kierownikiem usc: Zgromadzone w aktach zbiorowych dokumenty odpowiadają wymogom prawa. Znajdują się w nich: zapewnienia nupturientów o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa (przeszkody - określone w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym), protokoły przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński podpisane przez właściwe osoby (nupturientów, świadków, kierownika usc). W kilku przypadkach na protokołach zabrakło pieczętki byłej już Kierownik USC w Chęcinach, Pani Teodozji Nowak (na protokołach widniał tylko jej podpis bez pieczętki).

Wszystkie małżeństwa zawierane były w dacie ważności zapewnień.

Przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński następowało w terminie określonym w art. 4 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego: „*małżeństwo przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego nie może być zawarte przed upływem miesiąca od dnia, kiedy osoby, które zamierzają je zawrzeć, złożyły kierownikowi urzędu stanu cywilnego pisemne zapewnienie, że nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie tego małżeństwa. Jednakże kierownik urzędu stanu cywilnego może zezwolić na zawarcie małżeństwa przed upływem tego terminu, jeżeli przemawiają za tym ważne względy.*”

W pięciu spośród skontrolowanych przypadków (akty o nr 2604033/00/AM/2024/430586, 2604033/00/AM/2024/167743, 2604033/00/AM/2024/841496, 2604033/00/AM/2024/402812, 2604033/00/AM/2024/097634) doszło do zawarcia małżeństwa poza lokalem usc, na podstawie art. 85 ust. 5 Pasc: „*Na wniosek osoby zamierzającej zawrzeć małżeństwo kierownik urzędu stanu cywilnego przyjmuje oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego w okręgu rejestracji stanu cywilnego, w którym jest on właściwy, jeżeli wskazane we wniosku miejsce zawarcia małżeństwa zapewnia zachowanie uroczystej formy jego zawarcia oraz bezpieczeństwo osób obecnych przy składaniu oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński.*”

W przypadku jednego z aktów o nr 2604033/00/AM/2024/167743 w aktach zbiorowych zabrakło wniosku nupturientów dot. przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego. W pozostałych skontrolowanych przypadkach w aktach zbiorowych znajdowały się odpowiednie wnioski nupturientów wraz z uzasadnieniem oraz oświadczeniem, że wskazane miejsce zapewnia zachowanie bezpieczeństwa oraz uroczystej formy dla zawarcia związku małżeńskiego.

Wyjaśnić należy, iż brak w aktach zbiorowych stosownego wniosku stanowi w tym wypadku naruszenie art. 85 ust. 5 Pasc, jednakże mając na uwadze jednostkowość tego przypadku oraz całokształt realizowanych zadań, zaliczono powyższe do uchybień, a nie nieprawidłowości.

Dodać należy także, że we wszystkich pięciu wskazanych powyżej przypadkach małżeństw poza lokalem usc, w aktach zbiorowych znajdował się dowód uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 85 ust. 8 Pasc.

Wszystkie akty małżeństwa sporządzane były z zachowaniem terminu określonego w art. 86 ust. 1 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego: „*Kierownik urzędu stanu cywilnego, który przyjął*

oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński, sporządza akt małżeństwa najpóźniej w następnym dniu roboczym.”

Małżeństwa „konkordatowe”: w aktach zbiorowych przechowywane są właściwe dokumenty: zapewnienia nupturientów, zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego.

Kontrolujący zwrócili uwagę, że zaświadczenia duchownych nie były opatrywane datą wpływu do USC w Chęcinach. Mając jednak na względzie, że akty małżeństwa były sporządzane niezwłocznie (po 1, 2 lub 3 dniach od zawarcia „konkordatowego” małżeństwa) jednoznacznie można stwierdzić, że dochowane zostały terminy określone w art. 8 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (przekazanie zaświadczenia przed upływem 5 dni od dnia zawarcia małżeństwa), a Kierownik USC sporządzał akty małżeństw w terminie wynikającym z art. 86 ust. 3 Pasc (najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania zaświadczenia od duchownego).

Niemniej, zarówno dla celów dowodowych, jak i zgodnie z instrukcją kancelaryjną, konieczne pozostaje opatrywanie wszelkich wpływających do urzędu dokumentów pieczętą wpływ. Ponieważ kontrolujący stwierdzili, że w przypadku USC Chęciny żadne z wpływających dokumentów nie są opatrywane pieczętą wpływ, powyższe uchybienie zostało omówione w trakcie trwania czynności kontrolnych z Kierownikiem USC w Chęciny, która zobowiązała się do wdrożenia zasady opatrywania wszelkich wpływających do usc dokumentów (w tym zaświadczeń otrzymywanych od duchownych celem sporządzenia aktu małżeństwa, składanych wniosków) pieczętą wpływ.

Wszystkie małżeństwa zawierane były w dacie ważności zapewnień.

Wszystkie dokumenty (zapewnienia, protokoły, zaświadczenia) sporządzone są na obowiązujących formularzach.

Treść aktów małżeństw: nie budzi wątpliwości.

Akty zgonów poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2604033/00/AZ/2024/468713	tryb zwykły
2.	2604033/00/AZ/2024/440610	tryb zwykły
3.	2604033/00/AZ/2024/403915	tryb zwykły
4.	2604033/00/AZ/2024/544591	tryb zwykły
5.	2604033/00/AZ/2024/741318	tryb zwykły
6.	2604033/00/AZ/2024/168520	tryb zwykły
7.	2604033/00/AZ/2024/788228	tryb zwykły
8.	2604033/00/AZ/2024/758914	tryb zwykły
9.	2604033/00/AZ/2024/647822	tryb zwykły
10.	2604033/00/AZ/2024/577816	tryb zwykły
11.	2604033/00/AZ/2024/289044	tryb zwykły
12.	2604033/00/AZ/2024/682918	tryb zwykły

13.	2604033/00/AZ/2024/785244	tryb zwykły
14.	2604033/00/AZ/2024/621172	tryb zwykły
15.	2604033/00/AZ/2024/412664	tryb zwykły
16.	2604033/00/AZ/2024/047990	tryb zwykły
17.	2604033/00/AZ/2024/875812	tryb zwykły
18.	2604033/00/AZ/2024/863219	tryb zwykły
19.	2604033/00/AZ/2024/612450	tryb zwykły
20.	2604033/00/AZ/2024/224264	tryb zwykły
21.	2604033/00/AZ/2024/840764	tryb zwykły
22.	2604033/00/AZ/2024/880848	tryb zwykły
23.	2604033/00/AZ/2024/931183	tryb zwykły
24.	2604033/00/AZ/2024/561626	tryb zwykły
25.	2604033/00/AZ/2024/699309	tryb zwykły
26.	2604033/00/AZ/2024/959477	tryb zwykły
27.	2604033/00/AZ/2024/214077	tryb zwykły

Dokumenty zgromadzone w aktach zbiorowych do aktów zgonów nie budzą wątpliwości. Przechowywane są odpowiednie części karty zgonu (tj. cz. I karty zgonu) oraz sporządzone na obowiązującym formularzu protokoły zgłoszenia zgonu, podpisane przez osobę zgłaszającą zgon i Kierownika USC (lub Zastępcę Kierownika).

Treść aktów zgonu: nie budzi wątpliwości

Przypiski: zgodnie z art. 25 ust. 1 Pasc: „*Informacje o innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby oraz informacje wpływające na stan cywilny tej osoby zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego w formie przypisków.*” W art. 25 ust. 2 Pasc wskazano zaś, „*sporządzając akt stanu cywilnego lub dołączając do niego wzmiankę dodatkową, niezwłocznie zamieszcza się przypiski przy innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby.*”

Obowiązek nałożony powyższym przepisem jest w większości przypadków realizowany w USC Chęciny. Przypiski zawierają aktualną numerację aktów (tj. numery nadane aktom w elektronicznym rejestrze). Wszystkie przypiski przy aktach małżeństw zostały uzupełnione, kontrolujący zalecają jednak nieco większą staranność w uzupełnianiu przypisków przy sporządzanych aktach zgonu.

Dane przy akcie: zgodnie z art. 20 ust. 2 i 3 Pasc: „*w rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego dane o obywatelstwie oraz nr PESEL osoby, której akt dotyczy, jeżeli został nadany. W rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie urodzenia, oprócz danych określonych w ust. 2, numery PESEL rodziców osoby, której akt dotyczy, jeżeli zostały nadane.*”

Obowiązek nałożony przytoczonym wyżej przepisem jest realizowany w USC Chęciny.

Przekazywanie danych do GUS:

W większości skontrolowanych przypadków widniejąca w systemie data przesłania danych do GUS pokrywała się z datą sporządzenia aktu stanu cywilnego, w niektórych przypadkach przesłanie danych nastąpiło po upływie kilku lub kilkunastu dni. Ustalono również, że Kierownik USC w Chęcinach przekazuje drogą pocztową do Urzędu Statystycznego w Olsztynie kopie I części kart zgonu oraz oryginały III części kart zgonu, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2023r. w sprawie programu badań statystycznych na rok 2024 (Dz.U. poz. 2747).

Sposób prowadzenia akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego: Należy stwierdzić, iż w USC Chęciny akta zbiorowe są prowadzone zgodnie z dyspozycją § 43 *Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego*, który stanowi:

„1. Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego, niezależnie od postaci, w której są sporządzane, opatruje się oznaczeniem nadanym aktowi stanu cywilnego, którego dotyczą.

2. Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego niesporządzone w formie dokumentu elektronicznego oznacza się dodatkowo datą sporządzenia aktu stanu cywilnego, którego dotyczą, i prowadzi się je w porządku chronologicznym.”

Sposób dokumentowania wniesienia opłaty skarbowej przy sporządzanych aktach: nie budzi zastrzeżeń. W aktach zbiorowych przechowywane są dowody wniesienia opłaty skarbowej w odpowiedniej dla danej czynności wysokości.

Dowody: akty małżeństwa oraz akty zgonu wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie zwykłym jako bieżąca rejestracja, wymienione w tabelach powyżej

Reasumując, realizacja zadań w przedmiocie sporządzania aktów stanu cywilnego (urodzeń, małżeństw, zgonów) w trybie zwykłym została oceniona jako pozytywna z uchybieniami

II. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

W kontrolowanym okresie w USC Chęciny sporządzono w trybie szczególnym:

- 7 aktów urodzenia (w trybie transkrypcji)
- 3 akty małżeństwa (w trybie transkrypcji)
- 1 akt zgonu (w trybie transkrypcji)

W kontrolowanym okresie w Urzędzie Stanu Cywilnego w Chęcinach nie odnotowano wzmianek dodatkowych oraz nie zamieszczano przypisków w aktach stanu cywilnego na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego, jak również nie odmówiono dokonania w/w czynności.

Kontroli poddano 7 aktów urodzenia, 3 akty małżeństwa, 1 akt zgonu sporządzone w trybie transkrypcji (100% zdarzeń).

Akty urodzenia poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2604033/00/AU/2024/629354	transkrypcja
2.	2604033/00/AU/2024/676447	transkrypcja
3.	2604033/00/AU/2024/434490	transkrypcja
4.	2604033/00/AU/2024/561971	transkrypcja
5.	2604033/00/AU/2024/005568	transkrypcja
6.	2604033/00/AU/2024/329705	transkrypcja
7.	2604033/00/AU/2024/312787	transkrypcja

Akty małżeństw poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2604033/00/AM/2024/077224	transkrypcja
2.	2604033/00/AM/2024/732171	transkrypcja
3.	2604033/00/AM/2024/677020	transkrypcja

Akt zgonu poddany kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2604033/00/AZ/2024/268650	transkrypcja

Transkrypcja

Art. 104 Pasc stanowi:

„1. Zagraniczny dokument stanu cywilnego, będący dowodem zdarzenia i jego rejestracji, może zostać przeniesiony do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji.

2. Transkrypcja polega na wiernym i literalnym przeniesieniu treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego zarówno językowo, jak i formalnie, bez żadnej ingerencji w pisownię imion i nazwisk osób wskazanych w zagranicznym dokumencie stanu cywilnego.

3. Transkrypcji podlega dokument, który w państwie wystawienia jest uznawany za dokument stanu cywilnego i ma moc dokumentu urzędowego, jest wydany przez właściwy organ oraz nie budzi wątpliwości co do autentyczności.”

Akta zbiorowe do 9 (spośród 11 skontrolowanych aktów sporządzonych w trybie szczególnym) zawierały odpowiednie dokumenty, a mianowicie: wnioski o transkrypcję, pełnomocnictwa, oryginały zagranicznych odpisów aktów stanu cywilnego wraz z tłumaczeniami przysięgłymi lub też odpisy wielojęzyczne, niewymagające tłumaczenia, dowody wniesienia opłaty skarbowej, potwierdzenia

odbioru przez wnioskodawcę odpisu zupełnego polskiego aktu, którego wydanie jest zakończeniem procedury transkrypcji zagranicznego aktu.

W przypadku dwóch aktów urodzeń o nr 2604033/00/AU/2024/329705, 2604033/00/AU/2024/312787 w aktach zbiorowych brakowało tłumaczeń przysięgłych odpisów aktów urodzeń z Niemiec, będących podstawą transkrypcji. W adnotacji sporządzonych polskich aktów urodzenia zawarto informację, że podstawą transkrypcji był wielojęzyczny odpis aktu urodzenia. Odpisy aktów urodzeń znajdujące się w aktach zbiorowych nie były jednak odpisami wielojęzycznymi.

Przypomnieć należy, iż w art. 31 Pasc ustawodawca wymaga, aby każdy dokument w języku obcym był przedkładany w urzędzie stanu cywilnego wraz z jego tłumaczeniem dokonany przez osoby wymienione w przytoczonym artykule (*w praktyce mówi się o tzw. tłumaczeniu przysięgłym*).

Brak załączonych tłumaczeń przysięgłych należy zatem zakwalifikować tych wypadkach jako nieprawidłowość (naruszenie art. 31 Pasc).

Kontrolujące stwierdzili, że polskie akty stanu cywilnego zostały sporządzone z zachowaniem zasad transkrypcji, tj. wiernego, literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu. W rubryce „adnotacje” wpisywano odpowiednią informację o podstawie sporządzenia aktu, przywołując także zagraniczny dokument, będący podstawą transkrypcji.

W przypadku, gdy zachodziła konieczność uzupełnienia polskiego aktu o brakujące dane, dokonywano tego w odrębnym postępowaniu (na podstawie art. 37 Pasc), w formie czynności materialnotechnicznej, wpisując wzmiankę dodatkową.

Analizując treść zamieszczanych wzmianek dodatkowych dot. uzupełnienia aktów o brakujące dane, kontrolujący zwrócili jednakże uwagę, iż w treści wzmianek wskazano jedynie, iż uzupełnienie nastąpiło „na podstawie akt stanu cywilnego”, nie powołując się na konkretny dokument. W ocenie kontrolujących tego rodzaju zapis jest za mało precyzyjny i należy go unikać.

Wyjaśnić należy, iż ustawodawca nie wskazał wprost treści wzmianki dodatkowej, stąd też opisanej sytuacji nie należy rozpatrywać w kategoriach naruszeń przepisów. Mając na względzie przejrzystość aktów i pewność obrotu prawnego należy jednak - w ocenie kontrolujących –w treści wzmianki powołać numer aktu stanu cywilnego lub innego dokumentu, będącego podstawą uzupełnienia.

Należy następnie wskazać, iż art. 104 ust. 7 Pasc przewiduje (jako odstępstwo od zasady wiernego, literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu) możliwość dostosowania pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie do reguł pisowni polskiej, w przypadku gdy zagraniczny dokument stanu cywilnego dotyczy obywatela polskiego, który posługuje się również polskimi aktami stanu cywilnego.

Prośbę o dostosowanie pisowni danych do reguł polskiej pisowni złożono w przypadku aktów o nr 2604033/00/AU/2024/629354, 2604033/00/AU/2024/561971, 2604033/00/AM/2024/077224, 2604033/00/AM/2024/732171, 2604033/00/AM/2024/677020, 2604033/00/AZ/2024/268650.

W powyższych przypadkach Kierownik USC w Chęcinach wpisywał „od razu”, w zasadniczej części aktu, właściwą, polską pisownię oraz zamieszczał w rubryce „adnotacje” informacje o dostosowaniu pisowni do reguł pisowni polskiej.

Wątpliwości kontrolujących wzbudziło jednak dostosowanie do reguł polskiej pisowni w przypadku aktu urodzenia o numerze 2604033/00/AU/2024/629354, który dotyczył obywatelki Łotwy nie posiadającej obywatelstwa polskiego. Zgodnie ze złożonym wnioskiem, Kierownik USC dostosował w niniejszym przypadku do reguł polskiej pisowni imię matki dziecka.

Powyższe działanie należy uznać za nieprawidłowość (naruszenie art. 104 ust. 7 Pasc), bowiem zgodnie z art. 104 ust. 7 Pasc dostosowanie do reguł polskiej pisowni jest możliwe w przypadku gdy zagraniczny dokument stanu cywilnego dotyczy obywatela polskiego, który posługuje się również polskimi aktami stanu cywilnego.

Należy także dodać, iż zgodnie z art. 106 Pasc w przypadku, gdy zagraniczny akt małżeństwa nie zawiera informacji o nazwiskach małżonków noszonych po zawarciu małżeństwa oraz nazwiskach dzieci zrodzonych z tego małżeństwa, to razem z wnioskiem o transkrypcję małżonkowie mogą złożyć takie oświadczenie. Niniejsza kwestia stanowi kolejne odstępstwo od zasady wiernego, literalnego przeniesienia treści zagranicznego aktu do polskiego rejestru stanu cywilnego. Oznacza to, że w przypadku złożenia stosownych oświadczeń o nazwiskach wraz z wnioskiem o transkrypcję zagranicznego aktu małżeństwa dopuszczalne jest, aby te informacje wpisywać „od razu” w zasadniczej części polskiego aktu małżeństwa.

Stwierdzić należy, iż Kierownik USC w Chęcinach w przypadku aktu małżeństwa o nr 2604033/00/AM/2024/732171 prawidłowo zastosowała wskazany powyżej przypis, wpisując „od razu”, w zasadniczej części polskiego aktu brakujące dane dot. nazwiska dzieci, zgodnie z oświadczeniami podpisanymi przez oboje małżonków, zawartymi we wniosku o transkrypcję.

W analogicznym przypadku aktu małżeństwa o nr 2604033/00/AM/2024/077224 brakujące dane dot. nazwiska dzieci zostały natomiast uzupełnione nie od razu w treści aktu, ale w drodze wzmianki dodatkowej. Choć powyższe działanie nie jest istotnym naruszeniem i nie wpływa na treść aktu, należy zalecić, aby w przypadku złożenia stosownych oświadczeń o nazwiskach, brakujące informacje wpisywać „od razu” w zasadniczej części polskiego aktu małżeństwa.

Dodatkowo należy jeszcze podkreślić, iż kontrolujący bardzo pozytywnie oceniają opracowany w USC Chęciny wzór wniosku o wpisanie zagranicznego aktu w polskie księgi stanu cywilnego, mając na uwadze jego przejrzystość i walory informacyjne. Dzięki tak opracowanemu formularzowi, klienci USC Chęciny są w czytelny sposób informowani o możliwości uzupełnienia/sprostowania aktu (co pozostaje istotne ze względu na fakt, iż akty zagraniczne zawierają przeważnie mniejszą ilość danych niż akty polskie), dostosowania pisowni do reguł polskiej pisowni oraz możliwości złożenia oświadczeń o noszonych nazwiskach.

Przypiski, dane przy akcie, przekazywanie danych do GUS: (omówiono szczegółowo przy aktach sporządzonych w trybie zwykłym) - uzupełnione, dane przesłane do GUS.

Sposób dokumentowania wniesienia opłaty skarbowej przy sporządzanych aktach: nie budzi zastrzeżeń. W aktach zbiorowych przechowywane są dowody wniesienia opłaty skarbowej w odpowiedniej dla danej czynności wysokości.

Dowody: akty urodzenia, akty małżeństwa oraz akt zgonu wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie transkrypcji, wymienione w tabelach powyżej.

Wpisywanie wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

W kontrolowanym okresie w Urzędzie Stanu Cywilnego w Chęcinach nie odnotowano wzmianek dodatkowych oraz nie zamieszczano przypisków w aktach stanu cywilnego na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego, jak również nie odmówiono dokonania w/w czynności.

Reasumując: realizacja zadań w przedmiocie sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w rejestrze stanu cywilnego) została oceniana jako pozytywna z nieprawidłowościami. Obszar dot. uznawania orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych nie podlegał kontroli z uwagi na brak odnośnych zdarzeń.

III przechowywanie dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń

Z uwagi na usytuowanie pomieszczenia Urzędu Stanu Cywilnego w Chęcinach, kontrolujący sugerują, aby przeanalizować możliwość zamontowania dodatkowych zabezpieczeń w oknach, co odpowiada przepisom o przechowywaniu blankietów dokumentów publicznych oraz dokumentów publicznych, określonym w ustawie z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1669 ze zm.). Art. 43 ust 2 wskazanej ustawy stanowi: „*Pomieszczenie, w którym są przechowywane dokumenty publiczne oraz blankiety tych dokumentów, jest zamykane, a dostęp do tego pomieszczenia mają wyłącznie osoby upoważnione. Jeżeli to pomieszczenie znajduje się na parterze, okna zewnętrzne są zabezpieczone:*

- 1. szybami odpornymi na przebicie lub rozbicie lub*
- 2. stalowymi żaluzjami albo siatkami stalowymi, lub*
- 3. okratowaniem.”*

Wskazać następnie należy, iż kontroli pod względem odnotowywania wydawanych blankietów w elektronicznym rejestrze stanu cywilnego podano partię 500 blankietów o nr AG8862001-8862500, pobranych ze Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w dn. 10.04.2024 r. (nr pokwitowania (47/2024).

Korzystając z generowanych w ramach Bazy Usług Stanu Cywilnego raportów, ustalono, iż wszystkie blankiety zostały zarejestrowane w RSC - 499 blankietów miało status „wydany”; 1 blankiet (o nr AG 8862066) miał status „zniszczony”.

Kontrolujący stwierdzili także, że USC w Chęciny przechowywane są generowane z RSC comiesięcznie raporty dot. wykorzystywanych blankietów, a także potwierdzenia odbioru blankietów z ŚUW.

Zarekomendowano Kierownikowi USC Chęciny, aby w przyszłości dokonywać komisyjnego brakowania uszkodzonych blankietów i sporządzać z tej czynności stosowny protokół.

Pomimo wskazanych powyżej rekomendacji, mając na względzie prawidłowo prowadzoną ewidencję wykorzystywanych blankietów, bezpieczeństwo przechowywania dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń zostało ocenione pozytywnie.

Mając na uwadze powyższe oceny i uwagi wnoszę o:

1. opatrywanie wszelkich wpływających do urzędu stanu cywilnego dokumentów pieczętąką wpływu;
2. bezwzględne przechowywanie w aktach zbiorowych wniosków nupturientów dot. prośby o przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego;
3. bezwzględne stosowanie art. 31 ustawy Pasc zobowiązującego do przedkładania zagranicznych dokumentów wraz z ich tłumaczeniem na język polski dokonany przez uprawnione osoby wymienione w cytowanym przepisie;
4. przy sporządzaniu asc w trybie szczególnym stosowanie przepisu stanowiącego o możliwości dostosowania na wniosek pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie do reguł pisowni polskiej tylko w przypadku, gdy zagraniczny dokument stanu cywilnego dotyczy obywatela polskiego, który posługuje się również polskimi aktami stanu cywilnego;
5. w przypadku złożenia wraz z wnioskiem o transkrypcję oświadczeń o nazwiskach noszonych po zawarciu związku małżeńskiego i/lub nazwiskach dzieci zrodzonych z małżeństwa, w sytuacji, gdy zagraniczny dokument nie rozstrzyga niniejszej kwestii, wpisywanie dodatkowych danych w zakresie nazwiska „od razu” w zasadniczej części polskiego aktu małżeństwa;
6. redagowanie wzmianek dodatkowych o sprostowaniu lub uzupełnieniu aktu stanu cywilnego w taki sposób, aby w treści wzmianki powoływać konkretny dokument stanowiący podstawę sprostowania lub uzupełnienia asc;
7. skrupulatne zamieszczanie przypisków przy sporządzanych asc;
8. dokonywanie komisijnego brakowania uszkodzonych blankietów asc i sporządzanie z tej czynności stosownego protokołu.

Dodatkowo wnoszę, aby przeanalizować możliwość zamontowania dodatkowych zabezpieczeń w oknach, zgodnie z przepisami o przechowywaniu blankietów dokumentów publicznych oraz dokumentów publicznych, określonymi w ustawie z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1669 ze zm.).

Na podstawie art. 49 ustawy o kontroli w administracji rządowej, proszę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości, a także o przekazanie – **w terminie 14 dni** od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego – informacji o sposobie wykorzystania ww. uwag i wniosków oraz o wykonaniu zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, iż zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od niniejszego wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Skład zespołu kontrolerów:

1/ Agnieszka Skrzyniarz – inspektor wojewódzki - kierownik zespołu kontrolerów

2/ Edyta Piotrowska- Cholewa – Kierownik Oddziału ds. Nadzoru i Obywatelstwa Polskiego – członek zespołu kontrolerów

Michał Skotnicki
Wicewojewoda Świętokrzyski